

На основу члана 27. Статута и члана 61. Закона о науци и истраживањима („Службени гласник РС“, број 49/19) на Осмој редовној седници одржаној дана 26. марта 2025. године Управни одбор Института за филозофију и друштвену теорију, Универзитет у Београду, доноси

ОДЛУКУ

Усваја се Програм развоја научноистраживачког подмлатка Института за филозофију и друштвену теорију за период 2025–2030. године.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

ВД Председника Управног одбора

Иван Вејвода

Програм развоја научноистраживачког подмлатка

Института за филозофију и друштвену теорију

за период 2025–2030. године

О Институту

Институт за филозофију и друштвену теорију (даље: ИФДТ) једини је институт у области друштвених и хуманистичких наука у саставу Универзитета у Београду. Највећи је институт у области друштвених и хуманистичких наука у региону.

Визија и мисија представљају стратешке водиле ИФДТ-а. Визија ИФДТ-а гласи: „Напредна истраживања за друштвене промене“. Њом се, с једне стране, истиче тежња ка креирању интердисциплинарних и међународно релевантних знања, док с друге указује на решеност да се осмишљавају и реализују истраживања друштвених кретања, којим се доприноси промени затеченог стања, као предуслова стварања бољег друштва. Поред ангазоване перспективе у погледу друштвених промена, ИФДТ такође разматра историјске и савремене околности које се испречују на њиховом путу, с уверењем да такво разумевање може допринети алтернативним облицима савременог деловања и мишљења. На крају, ИФДТ посебну пажњу посвећује јавној улози теорије и ангазованог преноса знања. Институт настоји да главне налазе својих истраживања учини доступним и разумљивим широј публици. Повећана тражња за критичким, објективним и чињенично заснованим истраживањима у различитим сферама јавних политика пружа прилику за ближу сарадњу са медијима, профитним и непрофитним секторима, као и са доносиоцима одлука.

ИФДТ је научна заједница која негује рефлексивност, одважност и критички приступ у истраживањима и ангажованом делању. Мисија ИФДТ-а укључује грађење отворене, солидарне и одговорне заједнице истраживача и истраживачица са интегритетом. Инсистирајући на аутономији универзитета, инсистира се на одбрани научне слободе у свим фазама истраживања, као предуслова за преиспитивање установљених и креирање нових научних знања. Уверени у важност јавне улоге друштвено-хуманистичких наука, истраживачи и истраживачице ИФДТ-а континуирано деле научно знање са широм јавношћу и подстичу критичко промишљање друштва.

Деловање ИФДТ-а базира се на низу вредности, које су истраживачице и истраживачи потврдили током израде Стратегије развоја Института за период 2024 – 2028. године. Те вредности укључују солидарност, једнакост и инклузивност, отвореност, ангажованост и респонсивност, одважност, рефлексивност и иновативност, интегритет и одговорност, и слободу и аутономију.

Институт је посвећен развоју теорија и истраживачких метода које подстичу критичко мишљење и ангажман у друштвеним и политичким питањима. Његова истраживања

често имају ангажовани карактер и циљ им је унапређење друштвених и научних пракси, како кроз публикације, тако и кроз учешће у јавним дискусијама и иницијативама. То укључује анализу друштвених, културних и политичких покрета, као и истраживање ефикасности различитих облика ангажмана, еманципације и солидарности, и то како на друштвеном, тако и на индивидуалном нивоу.

У складу с тим, Институт подржава развој младих истраживача и истраживачица, пружајући им платформу за научно истраживање, менторску подршку, као и могућности за јавно ангажовање и професионални развој. Појам младих истраживача и истраживачица у овом Програму односи се на две групе:

- Истраживачки кадар запослен у Институту у научним звањима, којима од завршетка докторских студија није протекло више од пет година и
- Истраживачи запослени у Институту који су уписани на докторске студије и изабрани су у истраживачка звања: истраживач приправник и истраживач сарадник.

Рад са научноистраживачким подмлатком

Стратешки циљ Института у наредних пет година је обезбеђење системских мера подршке научном развоју младих истраживача и истраживачица, с приоритетом за младе истраживаче и истраживачице који су завршили или похађају докторске студије у Србији или иностранству. Институт ће активно радити на привлачењу научног подмлатка, стварајући простор за критичко мишљење и међународну размену.

Програм научноистраживачког развоја подмлатка Института обухвата следеће области:

1. План индивидуалног ангажовања у Институту – Млади истраживачи и истраживачице, у сарадњи са институтским менторима и/или директором Института, развијају план индивидуалног ангажовања који је прилагођен личним научним интересовањима, програмским циљевима Института и акционим плановима рада у основним истраживачким јединицама Института - лабораторијама.
2. Менторски рад – Институт негује праксу именовања институтског ментора за докторанте, с циљем пружања подршке професионалној социјализацији ради успешног завршетка докторских студија и избора у научно звање.
3. Оспособљавање за самосталан и тимски научноистраживачки рад - кроз методолошке обуке и размену знања о савременим токовима научног рада који почива на изврности, конкурентности и начелима отворене науке, као и кроз обуке за приступ и ефикасно коришћење електронских библиотечких сервиса.
5. Оспособљавање за развој и реализацију пројектних идеја у сарадњи са пројектном канцеларијом Института.

6. Финансијска подршка за научноистраживачки рад подмлатка кроз додатна пројектна средства.

План индивидуалног ангажовања истраживачког кадра у Институту

На почетку године, млади истраживачи, у сарадњи са менторима и/или координаторима лабораторија Института, формулишу своју истраживачку агенду. Ова агенда укључује научноистраживачке доприносе, као и активности од значаја за функционисање Института као ангазоване научноистраживачке установе, попут примене и трансфера знања у домену пројектног деловања и јавних политика. Истраживачи редовно представљају резултате својих истраживања на научним трибинама Института и докторским семинарима на којима представљају свој научноистраживачки рад – било да је реч о раду који је у почетној фази разраде или у каснијим фазама реализације од идеје до публиковања научног рада. Такође, охрабрује се њихово учешће на научним скуповима у земљи и иностранству.

Менторски рад

Менторску подршку у Институту добијају млади истраживачи и истраживачице запослени у Институту који су на докторским студијама. Ментора, у договору са истраживачем, одређује Научно веће Института.

Институт ће интензивирати праксу менторског рада са докторантима, кроз редовне састанке са менторима и дефинисање подстицаја за менторски рад, као и кроз писане извештаје о напретку у раду (за менторе на кварталном нивоу, а за докторанде на месечном), како би се обезбедила подршка која је прилагођена потребама сваког појединачног истраживача и истраживачице. Циљ је пружити сваком докторанту/кињи адекватну подршку у складу са њиховим истраживачким интересовањима и напретком, уз праћење оптерећења обавезама које имају као запослени Института.

Менторски рад у Институту обухвата координацију и праћење активности индивидуалног усавршавања младих истраживача и истраживачица. Овај процес укључује следеће активности:

1. Праћење и координација – Ментор/и координира активности младих истраживача на пројектима Института и прати извршавање њихових обавеза на докторским студијама.
2. Подстицање ангажовања – Ментор/и подстичу ангажовање младих истраживача у научно-истраживачким активностима Института, како на националном тако и на међународном нивоу, као што су семинари, редовне научне трибине и други научни скупови, било кроз учешће у њиховој организацији или реализацији.

3. Консултације и евалуација – Редовне консултације са младим истраживачима у вези са научним темама, као и евалуација њихових радова.

4. Извештаји о напретку – Млади истраживачи подносе извештај ментору о напретку у вези са испитима и израдом докторских дисертација, и то након сваког семестра. Ментори подносе извештај директору о напретку научноистраживачког подмлатка који менторишу, ради заједничке благовремене подршке успешном завршетку обавеза на докторским студијама и избору у научно звање.

Оспособљавање за самосталан и тимски научноистраживачки рад

Институт ће наставити да пружа систематску подршку научноистраживачком подмлатку кроз методолошке обуке и размену знања о савременим токовима научног рада заснованог на принципима изврсноности, конкурентности и отворене науке.

Програм усавршавања доступан је свим младим истраживачима и истраживачицама Института и обухвата:

- Стицање специфичних теоријских, методолошких и практичних знања релевантних за истраживачки рад у Институту.
- Подстицање интердисциплинарне сарадње и размене знања унутар Института и са научноистраживачким институцијама у земљи и иностранству.
- Организацију методолошких обука које омогућавају овладавање савременим истраживачким приступима и техникама.
- Друге обуке од значаја за оспособљавање за самосталан рад у глобалном научном окружењу, укључујући обуке о примени принципа отворене науке, етичким стандардима у науци, коришћењу електронских библиотечких сервиса, управљању подацима, рецензирању, публикацији научних радова итд.
- Читалачке радионице посвећене критичком прегледу литературе и анализи релевантних научних радова.

Посебна пажња биће посвећена младим истраживачима који су у научним звањима не дуже од пет година од завршетка докторских студија. Они ће бити посебно подстицани на стручно усавршавање и студијске боравке у иностранству, кроз учешће у постдокторским програмима и сродним облицима академске мобилности.

Институт ће наставити да пружа младим истраживачима бесплатан приступ бројним електронским библиотечким сервисима и изворима података, укључујући е-књиге и међународне научне часописе. Кроз КОБСОН (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку), млади истраживачи ће бити обучени за ефикасан приступ и коришћење ових ресурса. Такође, сваки млади истраживач ће бити оспособљен за редовно похрањивање публикованих резултата свог рада у Репозиторијум Института (РИФДТ), отварање налога у систему е-науке, те редовно ажурирање профила на овој и

другим релевантним академским платформама на којима се приказују резултати научноистраживачког рада.

Обука за развој и имплементацију пројектних идеја

Институт ће наставити да пружа подршку младим истраживачима у развијању и спровођењу пројектних идеја кроз сарадњу са пројектном канцеларијом Института, менторску подршку и координацију са лабораторијама и руководиоцима пројеката.

Постепено укључивање у пројектни рад омогућава се младим истраживачима кроз стицање практичних искустава и неопходних вештина путем:

- Учешћа у припреми и реализацији пројеката који се финансирају из средстава Фонда за науку Републике Србије, као и међународних и домаћих донаторских организација.
- Менторске подршке и координације рада у сарадњи са руководиоцима пројеката и координаторима лабораторија, уз систематско оспособљавање за касније самостално извођење научних пројеката.
- Развоја пројектних вештина, укључујући идентификацију истраживачких проблема, писање предлога пројеката и буџетирање пројектних активности, кроз реализацију обука у Институту. Истраживачи који су у научним звањима не дуже од пет година од завршетка доктората посебно ће се обучавати и подржати у процесу пријаве на стипендије за самостално извођење научноистраживачког рада у земљи или иностранству.
- Повезивања са домаћим и међународним истраживачким мрежама ради проширивања могућности за сарадњу и финансирање научног рада. Посебно ће се подстицати колективна или индивидуална учлањења у постојеће мреже у истраживачким областима од значаја за подмладак Института.

На овај начин, млади истраживачи ће бити оспособљени за самостално иницирање и спровођење истраживачких пројеката, чиме се јача њихов професионални развој и допринос научноистраживачком раду Института.

Финансијска подршка

Институт ће обезбедити ресурсе за фонд за подршку научном развоју својих истраживача и истраживачица, користећи додатна средства добијена кроз европске пројекте. Овај фонд ће омогућити финансирање различитих активности, као што су:

- Објављивање радова у иностранству – Финансијска подршка за објављивање у реномираним страним часописима, укључујући средства за публикавање у отвореном приступу (Open Access).

- Стручно усавршавање – Покривање трошкова путовања за учешће на конференцијама и симпозијумима, као и финансирање припремних састанака за формирање конзорцијума и аплицирање за нове пројекте.

- Подршка у изради и одбрани докторских дисертација – Подршка у вези са трошковима израде и одбране докторских студија, као и за друге облике стручног усавршавања, како у земљи, тако и у иностранству.

Средства из фонда биће расподељивана транспарентно.

Институт ће се фокусирати на истраживање могућности за формирање партнерстава са фондацијама и друштвено одговорним компанијама које би могле подржати активности истраживача, као и омогућити краткорочне стипендије за стране истраживаче и истраживачице при Институту, као и финансирање израде и одбране докторских дисертација младих истраживача и истраживачица, као и друге облике стручног усавршавања, како у земљи, тако и у иностранству.

Индикатори праћења напретка

Напредак научноистраживачког подмлатка Института и њихова интегрисаност у рад Института и ширу научну заједницу оцењиваће се на основу следећих индикатора:

- **Број запослених младих истраживача** у Институту.
- **Број написаних и публикованих научних радова**, уз њихову категоризацију сагледано према појединачном истраживачу и Институту у целости.
- **Број пријављених и одбрањених докторских дисертација**.
- **Учешће младих истраживача у међународним и домаћим истраживачким пројектима** Института.
- **Број учешћа на међународним конференцијама и научним скуповима**, као и на **студијским боравцима и усавршавањима у иностранству** дужим од 15 дана.
- **Ангажман у организационим пословима Института**, укључујући координацију научних активности, организацију научних догађаја и друге административне задатке.

- **Број јавних наступа младих истраживача**, укључујући гостовања у медијима, учешће у популаризацији науке и реализацији предавања намењених широј јавности.

Ови индикатори омогућиће систематско праћење развоја младих истраживача и њихове професионалне интеграције у научну заједницу, чиме се осигурава одрживост и континуитет научноистраживачког рада у Институту.